

FOKUS

SPRÅKLYDSANGER MED OPPGAVER

LESESTART

INTRO TIL LESEKURS B: BOKSTAVLØSE LYDER

Diftongene ai og au

Toril Karstad

Diftongene ai og au

Diftongene ai og au-vers: sang nr. 35

TEKST: TORIL KARSTAD, MELODI: TRÅD., KOMP OG OPPTAK: ØYVIND ÅGE BERG,
VOKAL: FRØYDIS HAUGEN VG 1, ILLUSTRASJONER: LYDIA MADELEINE POPKEMA 9. KL.

Vi så en hai
med hud som skai
ved Oslos kai.
Den var så svai.
Husk: Alltid vai
med flagg i mai,
og kos deg med litt pai!

Jeg har en sau
som sier mjau
i bondens skau
og bak en hau.
Den går i tau
og gjør meg flau.
Nå skal den klippes snau!

Oppgave 1: Hør på opptaket, og prøv å lære visa.

Oppgave 2: Sett ring rundt alle ai og si lyden ai.

Oppgave 3: Sett ring rundt alle au, og si lyden au.

Oppgave 4: Les hele verset.

Feit O har å-lyd, strek = stum bokstav, ramme = diftong.

Forsidebildet er tegnet av Melissa Adéle Popkema.

Fokus er delvis utviklet ved hjelp av midler fra Extra-stiftelsen (Dam).

Oppgave 5a: Finn lyden ai skrevet med symbolet ai.

Si lyden mens du tegner ring rundt symbolet (bokstavgruppa).

bgråkvyeifædaiauvmgaituprvplkøfeiøbystprv
æågmaieivdejæjfvhaispgaudgtyrvbgråkvyeifæi
dauvmaingaituprvplkøfeiøubyaistprvæågmeivdy
aiejæjfvhaispgaudgtyrvbaigråkvyeifædauvngai
tuprvplkøfeiøbystprvæågmeiaivdejæjfvhaispg
audgtyrvbgråaikvyefædauvmnaigaituprvplkaiøt
feiøbystaurvæågmeivdaiejæjfvaisauæmpnøråi

JEG FANT _____ STYKKER.

Oppgave 5b: Finn lyden au skrevet med symbolet au.
Si lyden mens du tegner ring rundt symbolet (bokstavgruppa).

a uv ma un ga ut up rv pl k ø fe i ø ba ust pr v æ å g me i v de ø i
b gr å k v ye i f æ da u a i v m n ga ut up rv pl k ø fe i ø b y st pr v i
æ å g ma u e i v de j æ j f v ha us p ga i d g ty r v b gr å k v ye i f æ d
r v pl k ø fe i ø b y st pr v æ å g me i a u v de j æ j f v ha us p ga u j
j æ j f v ha us p ga i d g ty r v ba u gr å k v ye i f æ da i v n ga ut up
b y st pr v æ å a u e i v da u e j æ j f v ha us pa i se i r v b n ø y v se å
d g ty r v b gr å a i k v ye i f æ da u v m na u ga i t up rv pl k ø fe i ø u

JEG FANT _____ STYKKER.

Oppgave 6a: Skriv ai-ord.

hai

haien

skai

kai

kaia

svai

Oppgave 6b: Skriv ai-ord.

vaie

mai

pai

paien

kaie

praie

Oppgave 6c: Skriv au-ord.

sau

mjau

skau

haug

tau

flau

Oppgave 6d: Skriv au-ord.

snau

saus

pause

raute

maur

hawk

**Oppgave 7: Del opp i stavelser,
og tell språklyder i diftonger med ai og au-vers.**

- A) Sett prikk under alle vokaler og **strek under diftongene, også ei-lyd med eg**. Hver prikk eller strek markerer en stavelse.
- B) Tegn stavelsesbuer under hvert ord.

Vi så en hai med hud som
skai ved Oslos kai. Den var
så svai. Husk: alltid vai
med flagg i mai, og kos deg
med litt pai! Jeg har en sau
som sier mjau i bondens
skau og bak en haug. Den
går i tau og gjør meg flau.
Nå skal den klippes snau!

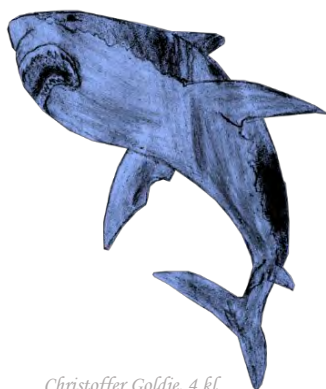

Til pedagogen: Vi deler ikke stavelser opp etter vanlige delingsregler, men sørger for at bokstaver som representerer én språklyd, havner i samme gruppe. Siden lærer vi elevene vanlige delingsregler ved bindestrek.

Oppgave 8a: Les ord med au og ai, og legg bokstavkort.

1

mai
sau
vaie
skau
tau
hai

Christoffer Goldie, 4.kf.

2

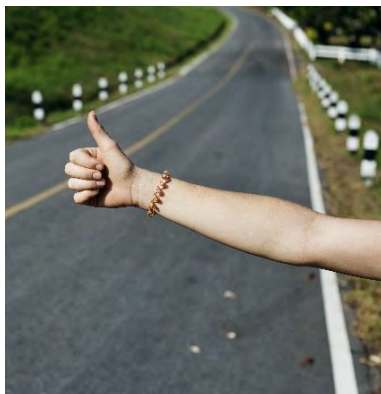
flau
skai
pause
svai
gaupe
gaupa

Dreamstime.com

3

knaus
raus
pai
taus
snau
haike

Dreamstime.com

4

maur
kai
haug
daud = død
kaie
hauker

Elizabeth Gould, Rawpixel.com

Oppgave 8b: Les ord med au og ai, og legg bokstavkort.

1

mjau
saus
sauer
pauker

Pearson Scott Foresman

2

kai
haikeren
paien
hauk

The Wright Brothers, Rawpixel.com

3

flaut
sauer
haien
kaier

4

staur = stakk
mjaue
kaiene
vaier

Lydia M. Popkema, 9. kf.

Strek under stum bokstav = minus lyd

Oppgave 9: Fyll inn det som mangler i verset.

Vi så en h_____ med hud som sk_____ ved
Oslos k_____. Den var så sv_____. Husk:
Alltid v_____ med flagg i m_____, og
kos deg med litt p_____! Jeg har en s____
som sier mj_____ i bondens sk_____ og bak
en h_____g. Den går i t_____ og gjør meg
fl_____. Nå skal den klippes sn_____!

Oppgave 10: Les setninger.
Sett rød strek under ord med ai og rosa under ord med au.

Et tre i skauen vaiet og falt.
Treet traff en sau, så den ble daud.
Sauen lå tas og stille bak haugen.
Masse maur krøp på den.
En katt så den og mjauet.
Katten gnagde på tauet.
Men en hauk og ei kaie jagde den.
Den andre mai ble sauen spist av gaupa.

Magnus von Wright

Strek under stum bokstav = minus lyd

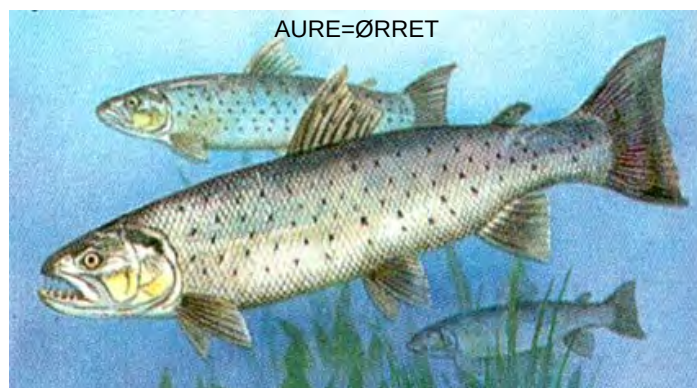
Oppgave 11a: Les rim med au-lyd.

Aud rimer: tau – sau – mjau – flau – snau – skau – trau

Gunlaug rimer: flaut – graut – naut – blaut – skaut

Audhild rimer: pause – rause – tause – hausse – flause

Gaute rimer: maurene – staurene – aurene

Frimerke fra Azerbaijan 1993-1997, Wikimedia commons

von Wright Brothers, Rawpixel.com

Laurits rimer: flaue – mjaue – taue – raude – daude

Anlaug rimer: taus – saus – raus – knaus – Klaus

Klaus rimer: pauker – hauker – kauker – gauker

Rønnaug rimer: Paul – Saul – gaul – maul

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD

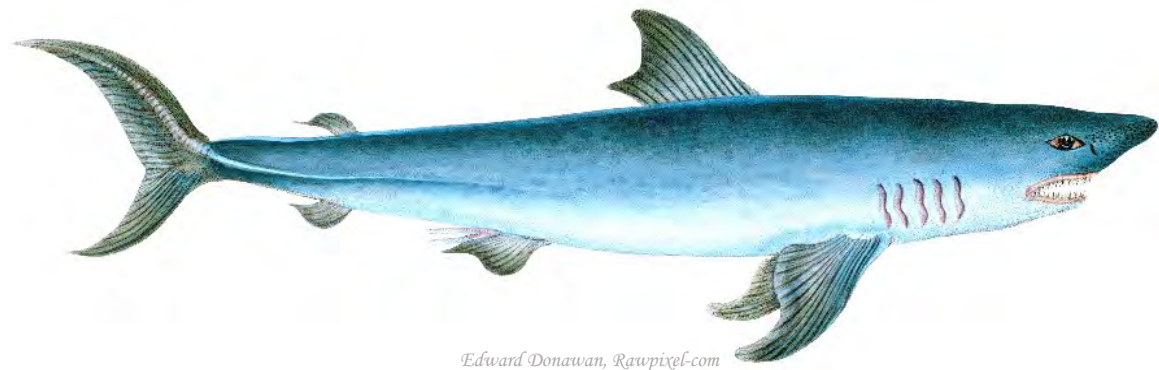
Oppgave 11b: Les rim med ai-lyd.

Nikolai rimer: mai – hai – pai – kai – svai – skai – vai

Kai rimer: kaier – paier – svaier – haier – vaier

Faisal rimer: kaie – vaie – svaie – praie

Laila rimer: skaien – paien – haien

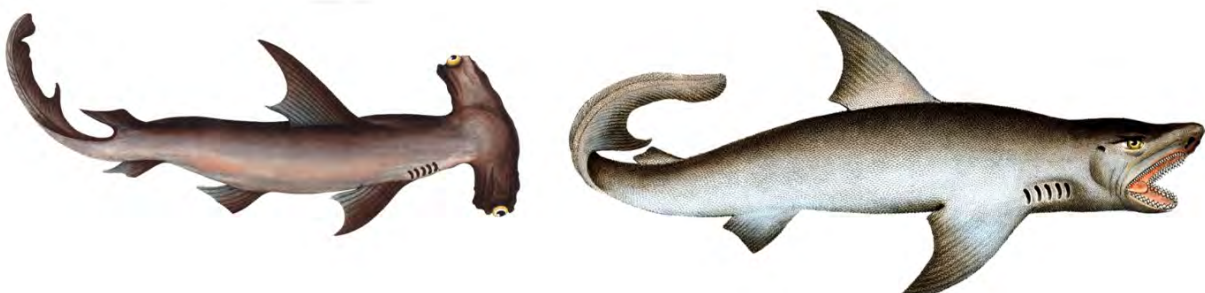
Aina rimer: haiene – paiene – kaiene

Rainer rimer: vai – svai – mai – kai – skai – hai – pai

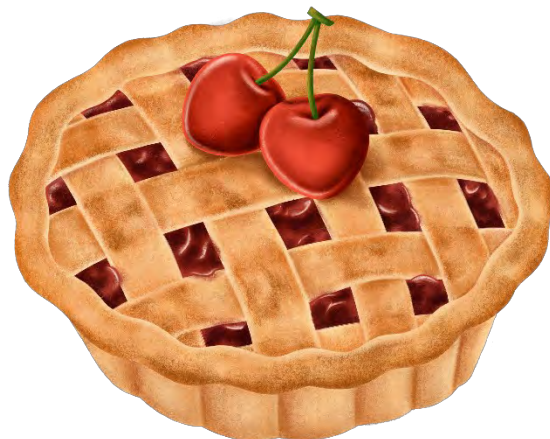
Maiken rimer: svaie – praie – vaie – kaie

Maia rimer: haier – vaier – paier – svaier – praier – kaier

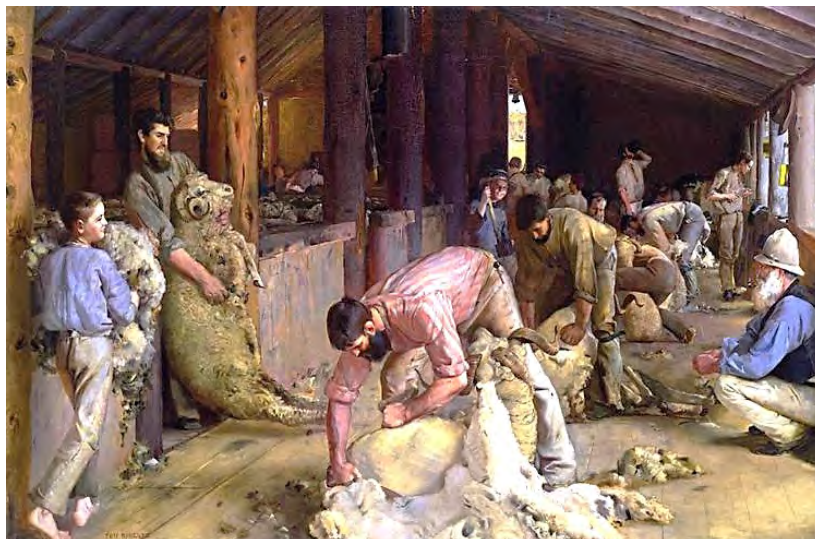
Vi så en hai med
hud som skai
ved Oslos kai.
Den var så svai.
Husk: Alltid vai
med flagg i mai,
og kos deg
med litt pai!

Rawpixel.com

**Jeg har en sau
som sier mjau
i bondens skau
og bak en haug.
Den går i tau
og gjør meg flau.
Nå skal den
klippes snau.**

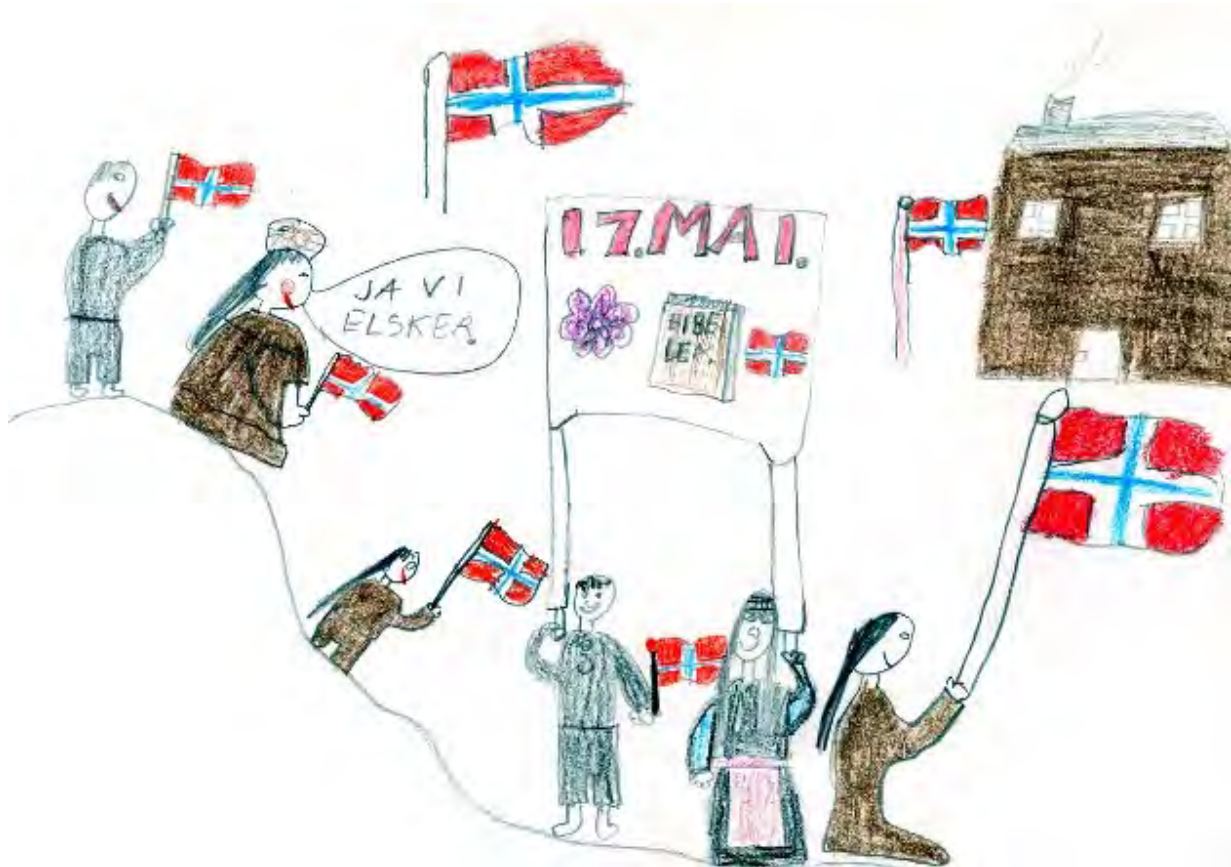
«Shearing the rams» Tom Roberts 1888, Wikipedia arts

Oppgave 13: Sett strek mellom hvert ord i verset.

VI|SÅ ENHAI MED HUDSOM SKA IVED
OSLO SKA I DEN VAR SÅ SVAI HUSK
ALLTID VAIMED FLAGGIMA IOG KOS
DEG MED LITTPAI!

Maria Elise Karstad, 8 år

JEG HARENSAUSOMSIERMJAU
BONDENS SKAUOGBAKENHAUG
DENGÅRITA UOGGJØRMEGFLAU
NÅSKALDENKLIPPESNAU!

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD

Oppgave 14: Fyll inn det som mangler i verset, uten å se etter teksten. Ikke glem stum bokstav etter au i ett ord.

Vi så en h_____ med hud som _____
ved Oslos _____.

Den var så _____.

Husk: Alltid _____ med flagg i
_____, og kos deg med litt _____!

Jeg har en _____ som sier _____
i bondens _____ og bak en _____.

Den går i _____ og gjør meg _____.

Nå skal den klippes _____.

Ragnhild Haakenstad, 4.kf. & Victoria Marie Auestad, 7.kf.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD

Oppgave 15: Løs rebusen. Bytt ut talesymboler og store bokstaver med små bokstaver. Les setningen.

NB: To ruter under talesymbolet betyr dobbel konsonant. Dobbelt rute betyr bokstavgruppe.
Alle setninger og navn skal starte med stor bokstav. Sett riktig tegn til slutt.

1

	I			I		E			AU	E		.

2

	E		AU			Å			AU		E		!

3

	AU		A		O		E			AU		E	.

4

	AU		E			A			E		AI	A	.

5

		A		E		AI	E		I		AI	.

6

I			AU	E			A		E			AUG	.

Strek under stum bokstav = minus lyd

Språklydhus på oslomål inkludert skarre-r og bokstavløse lyder

[illegible]

 forgom

 tunge-
spiss

Vokaler:

Diftonger: ei ei̯ eig eig̊
au au̯ aud auv au̯
øy øg øi
ai ay aj
ài ài̯
oi oi̯

Fokus © Toril Karstad Kreativ Læring

Hjerte symboliserer stemt/ustemt-par. Døra angir artikulasjonssted, der nedre artikulator er aktiv og derfor nevnes først (leppe mot tann).

Bokstaver og bokstavgrupper i liten skrift forteller om språklydens skrivemåter, der stumme bokstaver regnes som del av grafemet.